

Over palliatieve zorg en euthanasie

Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen

goedgekeurd RvB 22 september 2011

Zorgverstrekkers palliatieve zorg worden regelmatig met vragen naar euthanasie benaderd. Voor en samen met hen heeft de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen een gemeenschappelijke visie geformuleerd hoe daarmee kan omgegaan worden.

In deze visie gaan we uit van twee uitgangspunten, namelijk dat

- **Het palliatief team open staat voor elke patiënt, ook voor een patiënt met een euthanasievraag.**
- **Palliatieve zorg een garantie is voor een zorgvuldig en zorgzaam omgaan met euthanasievragen.**

1. Het palliatief team staat open voor elke patiënt, ook voor een patiënt met een euthanasievraag.

De palliatieve zorgverstrekkers beluisteren en verkennen, op vraag van de patiënt, zijn familie en/of zijn zorgteam de noden en wensen van de palliatieve patiënt. Ze doen dit in een context van professioneel vertrouwen, met het akkoord van en in respect voor de autonomie van de patiënt en indien mogelijk ook in overleg met familie en/of omgeving.

De ervaring van palliatieve zorgverstrekkers leert dat een euthanasievraag, zoals vele andere hulpvragen aan het levenseinde, vaak een andere vraag verbergt. Overhaast ingaan op een euthanasievraag betekent zelden de best mogelijke zorg voor de patiënt of voor zijn omgeving.

Als de euthanasievraag goed is uitgeklaard en euthanasie de uiteindelijke wil is van de patiënt, dan ondersteunt het palliatief team zoveel als mogelijk de arts en de omgeving van de patiënt bij de planning en uitvoering ervan. Hierbij wordt erop toegezien dat de euthanasie bij voorkeur plaatsvindt waar de patiënt verblijft of wenst te verblijven.

Zorgverstrekkers kunnen – zoals de wet voorziet - niet gedwongen worden betrokken te zijn bij de uitvoering van euthanasie. Zij hebben het recht eigen

ethische grenzen te stellen. Van hen wordt verwacht dat ze hun grenzen eerlijk, duidelijk en vooral ook tijdig aangeven. Het verdient echter ook aanbeveling dat omwille van de zorgvuldigheid en de zorgzaamheid kritische stemmen aanwezig blijven bij het besluitvormingsproces.

2. Palliatieve zorg is een garantie voor een zorgvuldig en zorgzaam omgaan met euthanasievragen.

Palliatieve zorg staat borg voor de best mogelijke aanpak van het lijden van de patiënt en zijn familie, waardoor de patiënt met een vraag naar euthanasie in staat is een echte, geïnformeerde keuze te maken.

Palliatieve deskundigheid heeft te maken met de vier dimensies van de zorg: fysieke pijn- en symptoombestrijding, psychologisch-emotionele ondersteuning, aandacht voor sociale aspecten en bijstand op het spiritueel-existentiële vlak. De patiënt en zijn omgeving mogen verwachten dat de leden van het behandelend team (artsen, verpleegkundigen, psycholoog, sociaal werker, pastor of vrijzinnig humanistisch consulent...) door scholing en ervaring op deze terreinen hun deskundigheid hebben opgebouwd.

De complexiteit van een aantal moeilijke behandelbare symptomen en levenseindevragen overtreft echter niet zelden de competentie van de behandelende zorgverstrekkers. Het advies van een palliatief team dat op deze terreinen bijzonder deskundig is (moeilijk behandelbaar fysiek lijden, miskende depressie, schuldproblematiek, druk van de familie, zinverlies, ...) is dan een grote meerwaarde.

Gespecialiseerd palliatief advies is in het bijzonder ook aangewezen om patiënten met een euthanasievraag te informeren over de palliatieve mogelijkheden (zie Art. 3, §2, 1° euthanasiewet). Op die manier weten patiënt en arts dat er voor het ondraaglijk geworden lijden inderdaad 'geen redelijke andere oplossing is' (Art. 3, §2, 1°).

Palliatieve zorgondersteuning verzekert bovendien een meerwaarde voor familie, omgeving en zorgteam. Ook voor hun noden, in het bijzonder psychologisch-emotioneel, sociaal en spiritueel-existentieel, kan palliatieve expertise in voorbereiding op, tijdens en na het overlijden van de patiënt, zeer wenselijk zijn. Dit geldt des te meer wanneer het gaat om euthanasie.¹

¹ Voor meer info over het concrete omgaan met euthanasievragen verwijzen we graag naar onze leidraad *Omgaan met euthanasie en andere vormen van medisch begeleid sterven*. Deze is te verkrijgen bij elk palliatief netwerk en is ook te vinden op www.palliatief.be - onder publicaties, studies.